

HANDLAREN MITT I BYN

Socioekonomisk analys av satsning
på långtidsarbetslösa vid ICA-MAXI
i Geneta/Södertälje

Eva Nilsson Lundmark
(eva.lundmark@krutab.se)

&

Ingvar Nilsson (i.nilsson@seeab.se)

2014-05-10

1. SAMMANFATTNING

1.1 Projektet

Södertälje är en stad med ett omfattande utanförskap. Det finns många olika orsaker till detta. Många är mycket långt från att bli insläppta på den svenska arbetsmarknaden. För personer från andra länder kan etableringstiden uppgå till så mycket som 7-9 år.

Detta leder naturligtvis både till mänskliga och sociala problem men också till betydande ekonomiska problem för kommunen med låg skattekraft och höga kostnader för utanförskapet, t.ex. i form av ekonomiskt bistånd. Många i de nyanlända grupperna bär också med sig erfarenheter som leder till psykisk ohälsa och i värsta fall trauma av olika slag. Det har gjorts ett stort antal olika insatser i kommunen för att komma till rätta med detta.

En av dess insatser är ett omfattande ESF¹-finansierat projekt K2 som har till uppgift att bidra till att ett stort antal människor som står långt från arbetsmarknaden ska beredas möjlighet att ta sig in i arbetslivet. I detta projekt har man många olika spår. Ett av detta handlar om ett nära samarbete med det lokala näringslivet. Det finns en erfarenhet kring många projekt som arbetar med att återföra människor in i arbetslivet att man fokuserar starkt på att göra människor anställningsbara men missar att få med sig de aktörer som ska anställa dem. Detta har man försökt hantera i K2 genom ett nära samarbete med näringslivet. En av de parter man arbetat mycket nära tillsammans med är ICA Maxi i Geneta där ett stort antal människor beretts tillfälle att komma in i arbetslivet.

1.2 Syfte

Denna studie handlar om en sådan grupp på tio personer som beretts anställning i vad man i projektet kallar PIL-jobb, där K2 står för en utbildningsinsats och hela lönekostnaden för dessa personer under en sexmånadersperiod. Tio personer antogs till detta program. Nio påbörjade genomförandet. Sju fullföljde. Fem personer har som en följd av detta erhållit tillsvidareanställning utan lönesubventioner.

Syftet med denna rapport är att ge ett samhällsekonomiskt perspektiv på värdet av att snabbt och tidigt få in långtidsarbetslösa på arbetsmarknaden.

- Vi kommer att beskriva effekterna ur ett socioekonomiskt perspektiv och värdet av att få tillbaka långtidsarbetslösa in i arbetslivet. Vi vill visa att det går att sätta siffror på detta.
- Därmed vill vi skapa insikt om utanförskapets kostnader och som en följd av detta vill vi påvisa värdet av att bryta detta utanförskap
- Dessutom vill vi visa att detta inte bara är mänskligt och socialt klokt. Det är också i de flesta fall utomordentligt lönsamt både för berörda företag och samhället i stort

¹ ESF – Europeiska Sociala Fonden

Genom detta vill vi genom öppenhet och transparens skapa nyfikenhet hos och inspirera andra företagare i allmänhet och kanske inom ICA i synnerhet, att medverka i denna typ av samverkansprocesser.

1.3 Resultat

Det har handlat om en grupp på cirka tio personer som med stöd av olika insatser från K2 gjorts "job ready" eller på mer konventionell byråkratsvenska "blivit anställningsbara". Detta har gjorts i nära samspel mellan K2 och ICA Maxi.

Lönekostnaden för detta har uppgått till drygt 1 Mkr, varav ESF stått för 45%, arbetsförmedlingen 35% och kommunen 20%. Till detta kommer ytterligare utbildningskostnader på cirka 200.000 kronor. Totalt utgör investeringskostnaden för denna insats knappt 1,2 Mkr. Effekterna av detta är att fem personer efter projektiden kommit in i arbetslivet. Är då detta en bra eller dålig affär?

Svaret beror på dels ur vems perspektiv man ställer frågan och dels vilken tidshorisont man har. Ser vi det här enbart **som ett kommunalt beslutsproblem** kan man se att den kommunala investeringskostnaden för att göra dessa personer Job ready uppgår till cirka 247.000 kronor och att de kommunala intäkterna under en femårsperiod uppgår till cirka 3 Mkr eller mer än tio gånger pengarna.

Om vi vidgar perspektivet till **hela samhället** men har ett **ettårsperspektiv** på denna investering kan vi se att det uppstår en samhällsvinst på nästan 300.000 kronor. Men inbyggt i detta ligger en omfördelning av resurser där, lite förenklat kommunen är en storvinnare och arbetsförmedlingen samt ESF är förlorare (en effekt av de olika lönesubventionerna)

Om vi nu förlänger **samhällsperspektivet till fyra år** – en politisk mandatperiod – ser vi att samhällsvinsten under denna period uppgår till cirka 4 Mkr varav kommunen är den stora vinnaren med en vinst på cirka 2 Mkr och att arbetsförmedlingen och ESF fortfarande i detta tidsperspektiv är förlorare.

Förlänger vi tidshorisonten ytterligare och anlägger **ett tjugoårsperspektiv** (de som ingår i projektet har 25 år kvar till förväntad ålderspension) blir den samlade vinsten knappt 14 Mkr varav den kommunala delen utgör knappt 6 Mkr.

Vi kan då ställa den ursprungliga investeringskostnaden för att uppnå detta (cirka 1.2 Mkr) mot den långsiktiga vinsten (13.9 Mkr) och ser att **ur ett samhällsperspektiv får man i ett tjugoårsperspektiv tillbaka cirka 11 gånger pengar**. Ser vi detta strikt **ur ett kommunalt perspektiv** genererar en investering på 247.000 kronor på tjugo år en avkastning på cirka 4.560.000 kronor eller **18 gånger pengarna**. En hyggligt god affär

En avgörande orsak till framgången i denna insats har varit det mycket nära samarbetet mellan företaget ICA och projektet K2 och i all synnerhet ett par enskilda nyckelpersoner – personalchefen Sandra på ICA och handläggaren Ulla-Britt på K2. Ett samarbete som gjort att de kompetens- och motivationshöjande insatser man gjort mot målgruppen har haft utomordentlig hög träffsäkerhet.

Detta mycket nära samarbete är något som med säkerhet går att översätta till andra sammanhang och miljöer, inte minst inom ICA gruppen **Ett samarbete med flera vinnare; företaget, kommunen och inte minst samhället**

2. BAKGRUND

2.1 Inledning

Södertälje är en stad med ett omfattande utanförskap. Det finns många olika orsaker till detta. På senare år har den utomordentligt omfattande tillströmningen av personer från Mellanöstern till följd av krig och kriser i länder som Syrien, Irak och Iran gjort att ett stort antal personer står utanför arbetsmarknaden. Många mycket långt från att bli insläppta på den svenska arbetsmarknaden. Orsakerna kan vara språkbarriärer, kompetensbarriärer, kulturbarriärer. Etbaleringstiden för nyanlända personer är ofta mycket lång, onödigt lång.

Detta leder naturligtvis både till mänskliga och sociala problem men också till betydande ekonomiska problem för kommunen med låg skattekraft och höga kostnader för utanförskapet, t.ex. i form av ekonomiskt bistånd. Många i de nyanlända grupperna bär också med sig erfarenheter som leder till psykisk ohälsa och i värsta fall trauma av olika slag.

Det har gjorts ett stort antal olika insatser i kommunen för att komma till rätta med detta. En av dess insatser är ett omfattande ESF²-finansierat projekt K2.

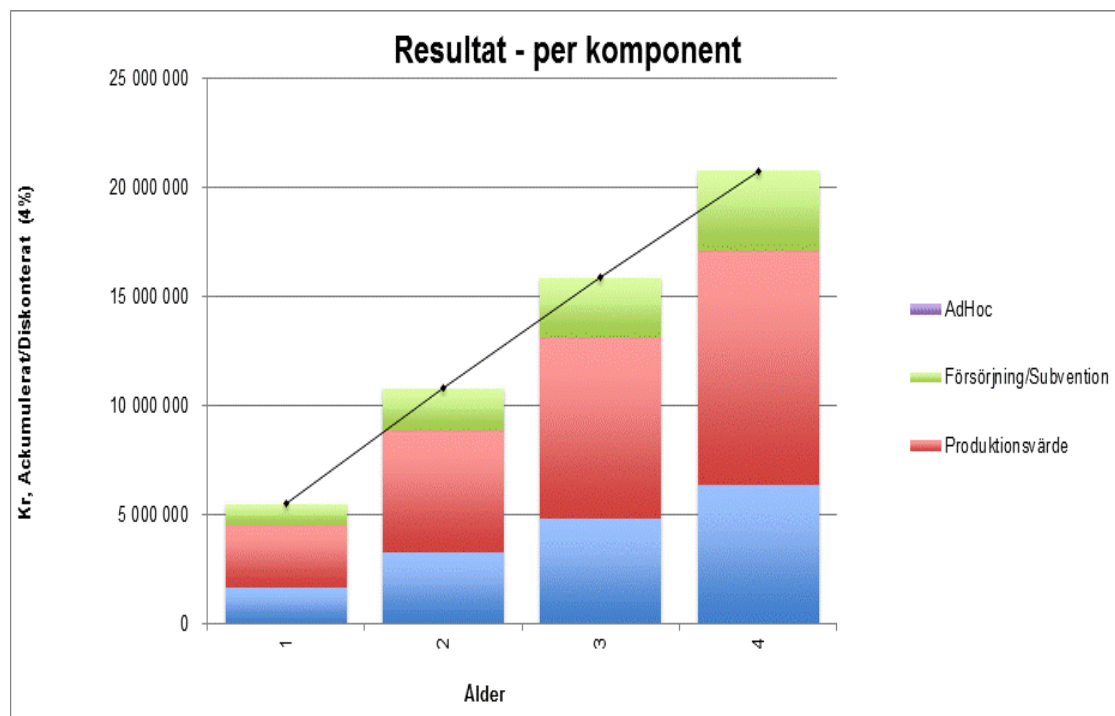
2.2 Värdet av snabbare inkludering i samhället

Tiden för nyanlända att ta sig in på arbetsmarknaden är alltför ofta orimligt lång. Man anger i olika rapporter tidsintervall på mellan 7 år och 9 år för denna process. Detta är häpnadsväckande i sig. Detta handlar ju i stora stycken om utomordentligt kapabla människor som med stort entreprenörskap och stor handlingskraft, passerat ett stort antal hinder och tagit sig till Sverige där vi tämligen snabbt tycks förvandla dem till passiva bidragstagare. Detta leder till betydande mänskliga, sociala och ekonomiska förluster. Det är dessa förluster denna rapport handlar om.

Man kan helt enkelt ställa sig frågan; vad vore det värt att i en samverkansprocess förkorta denna introduktionstid med ett antal år? Eller annorlunda uttryckt – vilken social investering är värd att göra om denna investering kan leda till att vi kan förkorta denna tid?

I exemplet nedan har vi utgått från en grupp nyanlända flyktingar och tänkt oss att vi kan förkorta deras introduktionstid från 8 år till 4 år. Vad kan det vara värt om vi dessutom tänker oss att de kommer in på extrema låglönejobb? Svaret finner vi i diagrammet nedan. Vi ser då att samhällsvinsten för dessa tio personer under fyra år uppgår till mer än 20 Mkr.

Diagram 1; det socioekonomiska värdet av att förkorta tio personers utanförskap med fyra år

I tabellen nedan återfinns samma kalkyl i sifferform. Vi ser då att de olika offentliga aktörerna skulle tjäna cirka 10 Mkr i form av mindre kostnader om man lyckades. Lek med tanken att man skapade ett integrationsprojekt till en kostnad av 4 Mkr (ett tämligen dyrt projekt för en så liten grupp som 10 personer) och lyckades med detta. Samhällsvinsten skulle i så fall uppgå till 16 Mkr och vinsten i form av minskade kostnader för de offentliga aktörerna uppgå till cirka 6 Mkr

Tabell 1; det socioekonomiska värdet av att förkorta tio personers utanförskap med fyra år fördelat på olika aktörer

Netto allt	1	2	3	4
Arbetsförmedling	175 000	343 269	505 067	660 641
Försäkringskassa	546 250	1 071 490	1 576 529	2 062 143
Kommun	1 111 333	2 179 923	3 207 413	4 195 385
Landsting	795 583	1 560 567	2 296 129	3 003 400
Rättsväsende	16 875	33 101	48 703	63 705
Övriga	0	0	0	0
Produktionsvärde	2 856 000	5 602 154	8 242 686	10 781 660
Summa	5 501 042	10 790 505	15 876 527	20 766 933

2.3 K2+ICA = sant

I Södertälje bedrivs ett ESF-finansierat projekt vid namn K2 som har till uppgift att bidra till att ett stort antal människor som står långt från arbetsmarknaden ska beredas möjlighet att ta sig in i arbetslivet. I detta projekt har man många olika spår. Ett av detta handlar om ett nära

samarbete med det lokala näringslivet. Det finns en erfarenhet kring många projekt som arbetar med att återföra människor in i arbetslivet att man fokuserar starkt på att göra människor anställningsbara men missar att få med sig de aktörer som ska anställa dem. Detta har man försökt hantera i K2 genom ett nära samarbete med näringslivet. En av de parter man arbetat mycket nära tillsammans med är ICA Maxi i Geneta där ett stort antal människor beretts tillfälle att komma in i arbetslivet.

2.4 Syfte

Denna studie handlar om en sådan grupp på tio personer som beretts anställning i vad man i projektet kallar PIL-jobb (Process I Lärande). Jobb där K2 står för en utbildningsinsats och hela lönekostnaden för dessa personer under en sexmånadersperiod. Tio personer antogs till detta program. Nio påbörjade genomförandet. Sju fullföljde. Fem personer har som en följd av detta erhållit tillsvidareanställning utan lönesubventioner,

Syftet med denna rapport är att ge ett samhällsekonomiskt perspektiv på värdet av att snabbt och tidigt få in långtidsarbetslösa på arbetsmarknaden. Personer som annars skulle behövas försörjas av samhället och därefter sannolikt utveckla en mängd av följdproblematik som en konsekvens av sitt utanförskap.

- Vi kommer att beskriva effekterna ur ett socioekonomiskt perspektiv och värdet av att få tillbaka långtidsarbetslösa in i arbetslivet.
- Vi vill visa att det går att sätta siffror på detta.
- Därmed vill vi skapa insikt om utanförskapets kostnader
- Som en följd av detta vill vi påvisa värdet av att bryta detta utanförskap
- Dessutom vill vi visa att detta inte bara är mänskligt och socialt klokt. Det är också i de flesta fall utomordentligt lönsamt både för berörda företag och samhället i stort

Genom detta vill vi genom öppenhet och transparens skapa nyfikenhet hos och inspirera andra företagare i allmänhet och kanske inom ICA-sfären i synnerhet, att medverka i denna typ av samverkansprocesser. Men vi vill också bidra till att skapa ett lärande kring hur man kan bedriva denna form av arbete.

3. PROCESSEN

3.1 Målgruppen och dess barriärer

För att få en bild av effekterna från detta samarbete bör man kanske ha en bild av de människor det gäller – det man i lite mer byråkratiska sammanhang brukar kalla målgruppen. Vi talar här om en grupp människor som mycket länge stått utanför arbetsmarknaden. Det handlar om personer som har haft svårt att ta sig in på arbetsmarknaden på egen hand. Man skulle rentav kunna prata om risken för ett kroniskt utanförskap.

Syftet med samarbetet är att dessa personer inte bara ska bli anställningsbara utan även helt konkret anställas och få ett arbete. Dessa personer brottas med fyra grupper av problem, utmaningar eller barriärer. Det första skulle vi kunna kalla motivationsproblemet. När man

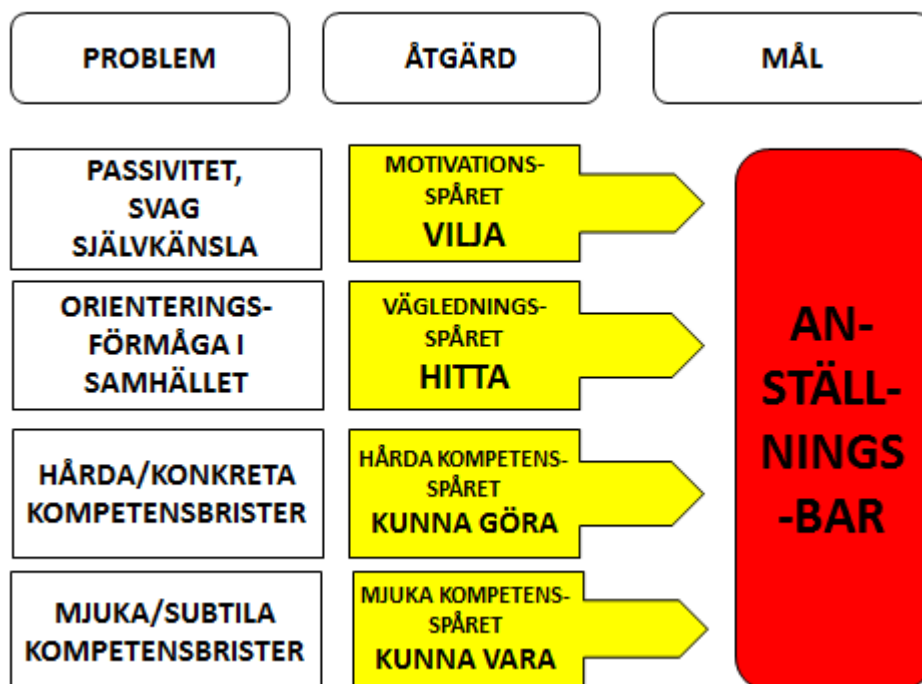
befunnit sig tillräckligt länge i utanförskap gröps självkänslan ut och hoppet försvinner. Då tillräckligt lång tid förflutit leder detta ofta till att man tappar tron på sig själv. Viljan har gröpts ur.

Det andra problemet handlar om att kunna orientera sig i samhället och förstå dess spelregler samt de olika alternativ som är tillgängliga. Man har ingen karta över verkligheten och därmed kan man inte hitta och identifiera de alternativ som erbjuds.

Det tredje problemet är bristande kompetens. En del av denna kompetens handlar om ren och konkret sakkompetens – att ha körkort, att kunna svenska, att kunna sitta i kassan etc. Denna kompetens är konkret, tydlig och tämligen enkel att tillföra. Det handlar om att kunna göra och utföra konkreta saker som krävs, för att t.ex. sitta i kassan i en butik eller köra en buss,

Men den mer komplexa och subtila delen av kompetensfrågan – det fjärde problemet - handlar om saker som kulturkompetens, förstå undertexterna i umgänget med andra, förstå vad som krävs på en arbetsplats, arbetslivets spelregler i stort etc. Det handlar om att kunna det som behövs för att få ett arbete. Att kunna vara och fungera i stort på en arbetsplats

För att hantera dessa frågor krävs att det stöd som sätts in är adekvat och korresponderar med de behov t ex en arbetsgivare har. Sålunda krävs i olika kombinationer för de flesta i den här aktuella målgruppen tre spår – ett motivationsspår, ett vägledningsspår och ett kompetensutvecklingsspår.

3.2 K2 – metoden och arbetslivsbarriärerna

De barriärer i förhållande till arbetsmarknaden som denna grupp av människor generellt brottas med har man i K2 - projektet jobbat med utifrån det man kallar K2 metoden. Syftet med metoden är att stötta individer och företag under individens etableringsprocess. Den är indelad i fyra faser;

- Planeringsfas – här upprättar man samarbete med företag som bygger på förtroende, engagemang och hållbarhet. Tillsammans med arbetsgivaren utformas en plan för ansvarsfördelning, utbildning, schema, uppföljning och tidsplan.
- Rekryteringsfas – har genomförts av K2 tillsammans med arbetsgivaren som gjort en kravprofil. Sen startar en introduktionsutbildning med fokus på företagets policy och generell kompetens i yrket. Efter introduktionen sker en ytterligare gallring för att kvalitetssäkra vilka man anställer.
- Utbildningsfasen – är arbetsplatsförlagd och innehåller både teori och praktik. 4 dagar i veckan på arbetsplatsen och 1 dag i veckan schemalagt processtöd på K2. Processtödet har varit individ- och arbetsgivareanpassat.
- Etableringsfasen – här går den PIL anställde över i en hållbar anställning och K2 följer upp vid minst 3 tillfällen därefter.³

3.3 Mötet mellan K2, ICA och aspiranterna

SAMSPELET

En grundläggande insikt från K2's sida i detta arbete var att det är en sak att bidra till att tro att man gör människor anställningsbara (job-ready) en helt annan sak är vad näringslivet och de potentiella arbetsgivarna faktiskt ställer för krav. Därför var utgångspunkten i hela processen ett mycket nära samarbete med den som har personalansvar på ICA (Sandra) och den som konkret skulle arbeta med målgruppen (Ulla-Britt, UB).

DRIVKRAFTERNA

ICA Maxi Södertälje är ett tämligen stort företag med 130 anställda och cirka 400 Mkr i årsomsättning. Tempot i företaget är högt och man har en extrem fokusering på kundbemötande och service utifrån begreppet KALAS (Kul, Ansvar, Lyssna, Ambitiös, Smart). Man har också under de senaste tio åren haft ett omfattande samhällsengagemang. I botten finns en besjälad ICA-handlare (Jonas) med starkt samhällsintresse. Med en vilja att bidra till en positiv samhällsutveckling genom att sätta in butiken i ett större samhällssammanhang, att kunna bidra till och påverka närsamhället. Jonas har varit ägare till ett antal olika ICA-butiker genom åren, ofta i socialt utsatta områden och ser detta som en utvecklande utmaning både personligt och rent kommersiellt. En inställning han lyckats förmedla till många nyckelpersoner (inte minst personalchefen) och andra anställda. På ett mer konkret plan handlar detta också om att vidga rekryteringsbasen för personal, men också att göra personalen stolt över sin arbetsplats och vid sidan av detta skapa good will för företaget. Detta är några mål man formulerat.

- Jonas vill som ICA-handlare vara med och bidra till en positiv samhällsutveckling – vara en positiv och aktiv samhällsaktör.
- För de i personalen som ska vara handledare är det en handfast träning i ledarskap - detta är i bred mening en del av kvalitetsarbetet i butiken.
- Genom en bredare mångfald i personalgruppen drar man till sig en bredare kundkrets.
- Personal som kan många språk ger ett mervärde i butiken.

³ Beskrivningen tagen från projektets beskrivning av K2 metoden.

- Genom duktiga och medvetna medarbetare ger man bättre service och får nöjdare kunder.

MÅLGRUPPEN

Den aktuella gruppen på tio personer, bestod av 9 kvinnor och en man, i genomsnitt fyrtio år gamla. (födda mellan 1957 och 1990) . Samtliga arabisktalande och med tämligen svaga svenska språkkunskaper. Utifrån konventionella bedömningskriterier stod gruppen långt, kanske mycket långt, från arbetsmarknaden. Ingen hade haft någon egentlig kontakt med svensk arbetsmarknad och under lång tid haft fördröjning i olika former från samhällets sida.

INTRODUKTIONEN

Man lade i början av processen – som närmast kan beskrivas som en kombination av rekryterings- och introduktionsprocess, ner mycket krut på att deltagarna skulle förstå de grundläggande villkoren och spelreglerna på en arbetsplats. Allt från kravet på flexibla arbetstider till ”vett och etikett” på arbetsplatsen. Man la ner mycket tid på att förmedla arbetslivets ”kulturkompetens”. Detta skedde i nära samspel mellan UB på K2 och Sandra på ICA.

I denna introduktionsfas fick deltagarna ICAs personalhandbok och värdegrund liksom ”ICA-uniformen” – allt för att markera att detta var ett arbete på riktigt och inte en praktikplats. Gruppen delades upp två och två på olika avdelningar i butiken. Man fick en handledare och det upprättades checklistor kring vilka mål som skulle uppnås – teoretiskt och praktiskt. Varje chef på de olika avdelningarna följde därefter upp detta.

DEN KOMBINERADE UB- OCH SANDRA-EFFEKTEN

En avgörande faktor bakom framgången i detta arbete handlade om de kombinerade insatserna från Sandra och Ulla-Britt sida. Sandra som drev frågorna och förankrade dem i butiken och bland övrig personal. Ulla-Britt som dels följde upp på butiksgolvet vad som hände och dels en dag per vecka arbetade med fortbildning av gruppen. Denna senare insats hade två dimensioner. En sakdimension som handlade om att tillföra kunskaper och kompetenser som behövdes för jobbet och dess en relationsdimension som handlade om att stödja och supporta, uppmuntra och bekräfta deltagarnas resa. Det har handlat om att hitta och utveckla motivationen för arbetet. Vid intervjuer som vi gjort med både deltagare och andra har man gång på gång lyft fram detta som en viktig framgångsfaktor, liksom det förhållande att detta stöd skett i ett smidigt, prestigefritt samspel mellan ICA å ena sidan och K2 å den andra. Detta samtidigt som det under resans gång ställts tydliga krav och förväntningar på deltagarna.

3.4 Deltagarnas egna bilder

Vi har i samband med denna rapport intervjuat två deltagare från denna process. Två kvinnor som idag – helt utan lönesubventioner, d v s i vanligt lönearbete - är anställda på ICA Maxi. Vi återger här inte hela intervjuerna utan några gemensamma stickord som fångar dessa två kvinnors erfarenheter och känslor ett antal månader efter det att PIL-arbetet avslutats. De har bott i Sverige i cirka 10 år. De har tidigare inte haft någon reell kontakt med svensk arbetsmarknad. De har under dessa tio år i huvudsak haft sin försörjning från olika samhällsinstanser. Man har varit till föremål för olika arbetsmarknadspolitiska insatser som inte lett någonstans. Här är vad de säger;

- UB trodde på oss och peppade oss, lyssnade på oss, såg oss men ställde krav.

- ICA Maxi är en bra arbetsplats, alla är trevliga och vänliga, man trivs.
- Jag fick egen lön, min egen svett omvandlades till lön, inkomst och pengar.
- Jag mår bra av att jobba.
- Min son behöver inte skämmas för mig. Jag vill ha jobb. Jag vill göra rätt för mig.
- ICA gillar oss – frukt- och grönt chefen hjälper till och visar, ger stöd, pekar inte på fel.
- De är pedagogiska och tror på oss.
- De är ärliga på ICA – dom lovar inte mer än vad de kan hålla.
- Jag har fått lära mig saker på riktigt.
- På jobbet skrattar man, pratar och rör sig – det är kul.
- Arbetskläderna visar att man har ett riktigt jobb.
- Jonas är välkomnande. Han har humor och är positiv.
- Min familj och kompisar trodde aldrig jag skulle få jobb – det vara bara mamma som trodde på mig – nu är de snopna allihop.
- Jag har lärt mig jättemycket svenska på jobbet.
- Jag vill jobba själv och tjäna egna pengar.

Sammanfattningsvis skulle man kunna säga att för flertalet av dem som medverkat i denna process har den lett till en avgörande positiv förändring i deras liv.

4. SAMHÄLLSNYTTAN AV SAMARBETET MELLAN K2 & ICA

4.1 Inledning

Vi är här intresserad av att ta reda på om den satsning man gör på K2 tillsammans med ICA inte bara är rent mänskligt en bra åtgärd utan också vilka ekonomiska konsekvenser den leder till – för berörda aktörer och för samhället. En sådan åtgärd har dels en kostnadssida och dels en intäktssida.

Kostnadssidan handlar om de åtgärder som behöver vidtas för att de berörda personerna ska vara vad man kallar ”anställningsbara” på arbetsmarknaden, Intäktssidan handlar om vilka värden som tillförs samhället och vilka kostnader som upphör eller reduceras då ett antal av dessa personer kommer in i arbete.

Här vet vi en hel del. Vi vet i stora drag vilka kostnader som är förknippade med att göra denna grupp ”Job ready”. Den stora kostnaden är här att K2 via sina tre samarbetspartners – Arbetsförmedlingen, ESF och kommunen står för hela lönekostnaden på cirka 25.000 kronor i månaden (baserat på en månadslön på drygt 18.000 kronor). Vi vet hur många som fått arbete. Vi vet hur de innan tiden på K2 har fått sin försörjning och därmed kan vi skapa en rimlig bild av vad de skulle ha kostat utan insatsen på K2. Vi vet att de står långt från arbetsmarknaden (bland annat kompetens och motivationsmässigt) och utan insatsen från K2 (eller annan likvärdig insats) sannolikt skulle fortsätta stå utanför arbetsmarknaden under lång tid.

4.2 Den sociala investeringen

De tio personer denna studie avser är personer som enligt konventionella bedömningar står tämligen långt från arbetsmarknaden. Om man skulle försöka ta sig in på arbetsmarknaden via sedvanliga kanaler skulle antingen chansen att lyckas vara tämligen låg eller i varje fall skulle det ta riktigt lång tid.

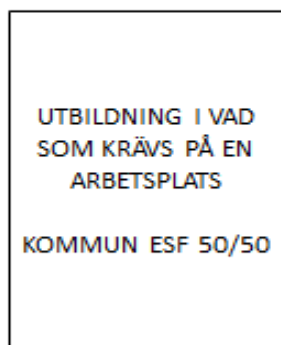
Målgruppen som ursprungligen avsågs bestod av tio personer, samtliga med utländsk bakgrund och med en genomsnittsålder på 40 år. Detta innebär att de har 25 år kvar till ålderspension. 25 år i utanförskap, 25 år på arbetsmarknaden eller en kombination av detta.

Det man gjort inom ramen för K2 tillsammans med ICA är att man genomfört en social investeringsprocess med denna grupp för att göra dem Job ready som i schematisk form kan illustreras med bilden nedan.

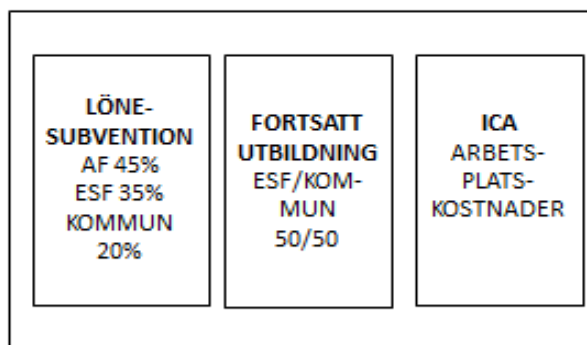
Under en första fas inför anställningen på ICA genomgick man en intensivutbildning på K2 i de villkor arbetet på en sådan arbetsplats kan komma att kräva. Kostnaden för denna fas uppgår till cirka 49.000 kronor fördelat lika mellan kommun och ESF. Per deltagare är totalkostnaden för detta 4.900 kronor. Under denna period faller en av deltagarna bort.

Den sociala investeringen för att bli job-ready på ICA

FÖRE

UNDER

Arbetet under de 6 månader som omfattas av PIL-anställningen leder till tre typer av kostnader och en typ av intäkter.

Den första gruppen av kostnader är den lönekostnad som uppstår. Den är baserad på 18.100 kronor i månadslön och med lönekostnadspåslag leder detta till en lönekostnad per person och månad på 25.200 kronor. I denna fas har sådana kostnader uppstått för 7 av de ursprungliga tio deltagarna. De totala kostnaderna har för detta varit följande under denna period.

Tabell 2; lönekostnader för pilanställningar på ICA-Maxi – fördelat på finansörer

Arbetsförmedling	454 960 kr
ESF	353 892 kr
Kommun	199 632 kr
Summa	1 008 484 kr

Den totala kostnaden har alltså uppgått till drygt 1 Mkr varav arbetsförmedlingen svara för 45 %, ESF 35 % och kommunen 20 %. Den kommunala kostnaden under denna period uppgår till cirka 5000 kronor per deltagare och månad, dvs. cirka 2.000 – 3.000 kronor mindre per månad än det man annars skulle betalt ut i försörjningsstöd.

Den andra gruppen av kostnader är den fortsatta utbildning man fått från K2 under en heldag per vecka under hela 6-månadersperioden. Denna kostnad har uppgått till totalt 47.000 kronor eller 6.700 kronor per deltagare eller cirka 1.100 per deltagare och månad.

Denna kostnad har delats lika mellan kommunen och ESF.

Den tredje gruppen av kostnader är de merkostnader som uppstått på ICA till följd av denna insats. Denna har uppskattats till 10.000 kronor per deltagare.

Den totala investeringskostnaden per deltagare i projektet har alltså uppgått till cirka 200.000 kronor. Den totala kommunala kostnaden under denna period är dock mindre än motsvarande

kostnad man skulle haft i form av kostnader för ekonomiskt bistånd för gruppen under samma period.

Den intäkt som uppstår är att dessa 7 personer under sin träning på ICA har utträttat en mängd arbete som annars inte skulle blivit utfört eller skulle fått utföras av andra personer. Detta värde är naturligtvis mycket svårt att uppskatta eftersom det är invävt i de osynliga och diffusa investeringskostnader som uppstår på ICA i form av utbildning, mentorskap och handledning.

Processen vid K2 i samarbete med ICA ger alltså upphov till tre typer av kostnader och en typ av intäkt under den första sexmånadersperioden. Avsikten med dessa investeringskostnader är att – om man är framgångsrik i sitt arbete - får framtida intäkter som med marginal kompenserar för och ersätter dessa kostnader. Det finns en tänkt intäktssida kopplad till denna investering.

4.3 Intäktssidan

Intäktssidan från en social investering består av de kostnader som upphör eller reduceras och de intäkter som tillkommer. En del av vinsterna är utomordentlig direkta, konkreta och tydliga. Andra vinster är mer subtila, indirekta och kanske svårfångade.

Låt oss börja med **de direkta intäkterna** i form av reducerade kostnader. Det handlar här främst om två typer av kostnader som upphör. Den första och den mest synliga är kostnaderna för dessa personer försörjning, i regel försörjningsstöd från kommunen. Den andra är alla de andra offentliga (ofta osynliga) kostnader som finns för en målgrupp som denna. Den intäkt som tillkommer är de produktionsvärden som uppstår då personer går från passiv försörjning till att aktivt bidra till folkhushållet, det som man kan kalla BNP-bidrag.

De indirekta effekterna av denna typ av social investering är mycket mer svårfångade. En effekt är att man i de offentliga systemen lär sig och blir bättre på arbetsrehabilitering – en sorts produktivitetsvinst i det offentliga arbetet. En annan vinst som uppstår är förbättrad samverkan mellan de offentliga systemen och näringslivet med samhällsvinster som följd. Men den kanske största indirekta vinsten uppstår i form av reducerat utanförskap, mindre sociala motsättningar i samhället och bättre samhällsklimat vilket både direkt och indirekt kan ge båda sociala och ekonomiska vinster. I detta ligger fenomen som stolthet, hopp, framtidstro och andra svåråttbara men utomordentligt viktiga vinster för ett fungerande välfärdssamhälle.

Vinsterna av den sociala investeringen

Vid sidan av detta leder denna typ av åtgärder till betydande **omfördelningseffekter** mellan framförallt olika offentliga aktörer. Många gånger med kommunen som den verkligt stora vinnaren och arbetsförmedlingen som finansiären av den sociala investeringen och därmed i finansiella termer en förlorare.

Man kan också närma sig frågan om intäkter på ett lite mer kameralt vis. Ett sätt som tämligen omgående speglas t.ex. i den kommunala resultaträkningen. Man kan ställa sig frågan hur mycket kommer de kommunala skatteintäkterna att öka och försörjningskostnaderna att minska om vi får in denna grupp på arbetsmarknaden. Det är lite knepigt att göra denna typ av kalkyler eftersom man snabbt kan trassla in sig i det mellankommunala skatteutjämningsystemet. Men låt oss här i det enkla räkneexemplets form (sålunda bortsett från olika förändringar i skatteutjämningsystemet) se hur inbetalningen till de offentliga systemen förändras om **de fem personer** som fått arbete på till följd av detta under fem års tid fortsätter att vara anställda, jobba och betala skatt. Inflödena av detta till våra olika skatte- och socialförsäkringssystem se ur på det vis som redovisas i tabellen nedan

Tabell 3. Räkneexempel på hur fem personers arbete under fem år ger intäkter till olika skatte- och socialförsäkringssystem, diskonterat till nuvärde med 4%

Kommunalskatt	1 080 000
Landstingsskatt	540 000
Moms	756 000
Socialförsäkring	2 160 000
Summa Skatter/Avgifter	4 536 000

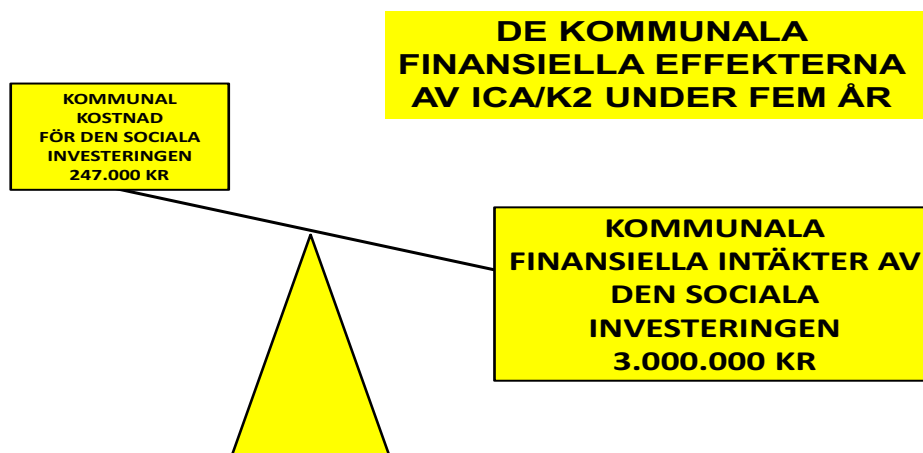
Vi ser då att den kommunala intäkten av detta uppgår till drygt 1 Mkr. Under samma period upphör samtidigt kostnaderna för försörjningsstöd för dessa fem personer. Om vi antar att detta uppgår till 7.000 kronor per månad innebär detta (diskonterat till nuvärde med 4%) en minskad kommunal kostnad på 1.944.556 kronor.

Så ser vi detta rent kameralt ur ett kommunalt perspektiv blir bruttoflödet under en femårsperiod för de fem personer som kommit in i arbete (om alternativet skulle vara fortsatt utanförskap) en intäkt på cirka 1 Mkr och uteblivna kostnader på cirka 2 Mkr dvs. totalt en bruttointäkt på cirka 3 Mkr. Detta ska ställas mot den totala kommunala kostnaden för denna sociala investering som vi sammanställt i tabellen nedan

Tabell 4 De kommunala investeringskostnaderna för att göra 9 personer Job ready på ICA

utbildning före	24 500 kr
lön under	199 631 kr
utbildning under	23 520 kr
summa kommun	247 651 kr

Vi ser då att den potentiella intäktsidan för kommunens del är cirka 10 gånger större än kostnadssidan. Annorlunda uttryckt – på fem års sikt får man tillbaka tio gånger pengarna. I själva verket är situationen mer gynnsam än så. De 7 personer som deltagit i processen på ICA skulle, om man inte varit med i K2 erhållit ett försörjningsstöd på 294.000 kronor (baserat på en månadskostnad på 7.000 kronor). Med andra ord bara det förhållandet att de deltar i projekt innebär, även om inte någon annan effekt överhuvudtaget uppstått, en kommunal vinst på 50.000 kronor.

4.4 Målgrupp och kalkylantaganden

Gruppen består inledningsvis av tio personer med en genomsnittlig ålder på 40 år, dvs man har 25 år kvar till ålderspension. Samtliga har utländsk härkomst.

- Kalkylen avser de personer som genomgått utbildningen. Tio personer inledde processen. En försvann ganska tidigt. Av de nio som gått in i projektet har sju stycken fullföljt processen. Fem av dem har erhållit konventionellt icke lönesubventionerat arbete. Några på ICA andra på annat håll. En har erhållit arbete under en period. En är föräldraledig. Kalkylen bygger på de fem personer som har arbete. Effekter för övriga delar av målgruppen beaktas ej i kalkylen
- Det förekommer språk- och stundtals kulturbarriärer i målgruppen
- En tilltagande andel av dem skulle emellertid kommit i sysselsättning utan insatser från K2, men med en viss förskjutning. Projektet kan därför endast tillgodoräkna sig delar av de ekonomiska konsekvenserna av denna tidigareläggning. Vi utgår alltså av detta skäl i kalkylen från avklingande långsiktiga effekter av insatsen
- Man har tidigare haft försörjningsstöd.
- Vi antar att effekter på uteblivet försörjningsstöd och uteblivna insatser sker gradvis och inte omedelbart med full effekt vid anställning.
- Lönenivån på de som kommer in på arbetsmarknaden uppgår till 18.100 kronor per månad.
- Tidshorisonten i kalkylen är som längst 25 år.
- Framtida intäkter och kostnader diskonteras till nuvärde med 4 %.

4.5 Att mäta det som syns eller det som är viktigt?

4.5.1 Försiktighetsprincipen styr kalkylarbetet

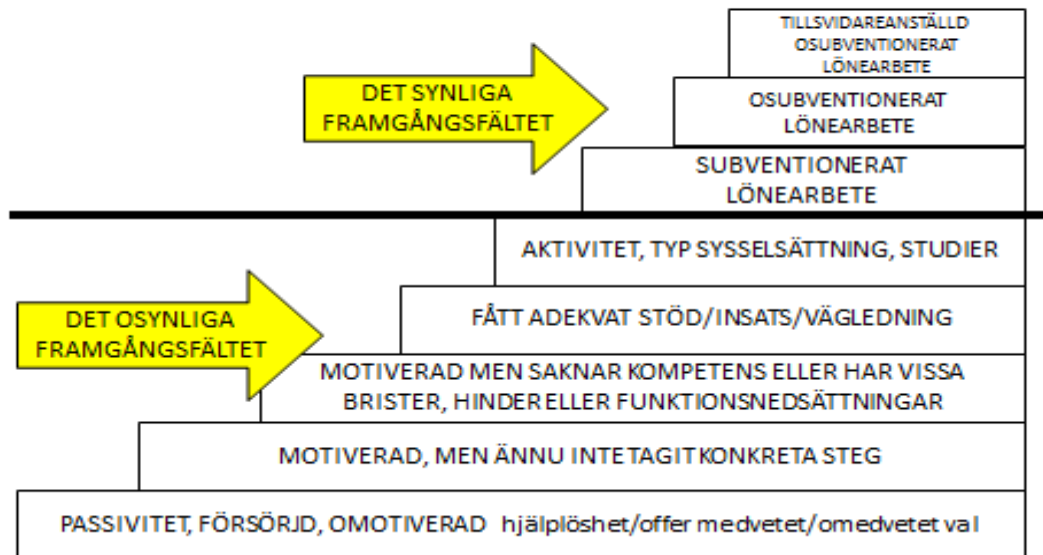
Till detta kommer ytterligare en aspekt som bör beröras. I samtliga kalkyler bygger vi våra antaganden om vinster av framgångsrik rehabilitering enbart på de effekter som uppstår till följd av att man erhåller arbete. Med andra ord räknar vi endast med att det uppstår några som helst positiva effekter på den grupp som kommer i arbete. För alla andra som ingår i dessa rehabiliteringsansträngningar antar vi att den ekonomiska effekten på kort och lång sikt är noll. Detta gör vi trots att vi vet att det nästan alltid i denna typ av processer uppstår positiva effekter som på sikt kan leda till ett närmande till arbetsmarknaden. Även har försiktighetsprincipen varit styrande.

4.5.2 Stegförflyttningens konst

I själva verket ser resan in i arbetslivet för de som står långt från arbetsmarknaden ofta ut som i figuren nedan. Har man aldrig varit inne i arbetslivet och dessutom stått utanför

arbetsmarknaden länge har man förmodligen problem både med motivation och kompetens. Man saknar ofta grundläggande kunskap för att orientera sig kring dessa frågor. Många upplever sig ha brister i en sådan omfattning att man inte riktigt ser hur man skulle kunna få ett arbete.

ATT MÄTA DET SOM GÅR ENKELT ATT MÄTA ELLER DET SOM ÄR VIKTIGT???

Att arbeta med denna grupp med målsättningen att man på relativt kort tid ska gå från utanförskap till ett konventionellt icke subventionerat lönearbete är både naivt och orealistiskt. Framgång bör snarare mätas i de steg man förflyttar sig i riktning mot arbetsmarknaden alltifrån att man motiveras till att man skaffar sig konkreta kompetenser som språk, körkort, taxikort eller vad det kan vara.

Samtliga de personer som deltagit i PIL-anställningarna har gjort sådana stegförflyttningar som idag inte låter sig mätas – och framförallt inte förekommer i de kalkyler vi redovisar – men som i framtiden kommer att öka sannolikheten att ta sig in på arbetsmarknaden. En långsiktig social investering som tills vidare befinner sig i en inkubationsfas.

4.6 Resultaträkning

4.6.1 Ett år

I tabellen nedan ser vi det ettåriga socioekonomiska bokslutet för samarbetet mellan K2 och ICA. Vi ser då att trots att den insats som gjort kring målgruppen är tämligen kostsam – en bra bit över en miljon kronor blir det redan det första året ett litet, men dock, positivt resultat i form av en samhällsvinst på cirka 297.000 kronor. Den aktör som tjänar mest på projektet är kommunen vars vinst första året uppgår till drygt 400.000 kronor. Arbetsförmedlingen och ESF (under rubriken övriga) är i ekonomisk mening förlorare – en följd av att man finansierat merparten av lönekostnaderna för PIL-anställningen.

Tabell 5; Ettårigt socioekonomiskt bokslut för samarbetet K2 & ICA – resultatet av att fem personer kommit in i arbetslivet

Resultaträkning										
Summa		ICA	Arbets- förmedling	Försäkrings- kassa	Kommun	Landsting	Rätts- väsende	Övriga	Summa	Vinst
ICA	Intäkt	0	0	0	0	0	0	0	0	-166 040
	Kostnad	70 000	0	0	48 020	0	0	48 020	166 040	
Arbetsförmedling	Intäkt	0	50 000	0	0	0	0	0	50 000	-404 960
	Kostnad	0	454 960	0	0	0	0	0	454 960	
Försäkringskassa	Intäkt	0	0	60 000	0	0	0	0	60 000	60 000
	Kostnad	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kommun	Intäkt	0	0	0	634 078	0	0	0	634 078	434 447
	Kostnad	0	0	0	199 631	0	0	0	199 631	
Landsting	Intäkt	0	0	0	0	105 000	0	0	105 000	105 000
	Kostnad	0	0	0	0	0	0	0	0	
Rättsväsende	Intäkt	0	0	0	0	0	15 000	0	15 000	15 000
	Kostnad	0	0	0	0	0	0	0	0	
Övriga	Intäkt	0	0	0	0	0	0	0	0	-353 892
	Kostnad	0	0	0	0	0	0	353 892	353 892	
Produktionsvärde	Intäkt	608 160	0	0	0	0	0	0	608 160	608 160
Summa										297 715

Underskottet på raden ICA utgörs av de investeringskostnader som sker i form av utbildning i K2 och olika åtgärder på ICA.

4.6.2 Fem år

Det är alltid svårt att göra prognoser om de långsiktiga effekterna av en insats av detta slag. Det ligger inbyggt i kalkylen att en del av de som år 1 kommer in i arbete kommande år med en viss sannolikhet återgår till arbetslöshet – detta kan vi se i tabellens två nedersta rader i form av avtagande värde på den produktion som utförs (en spegling av tilltagande återgång till arbetslöshet). Trots detta ser vi att den årliga vinsten av detta kretsar runt en miljon kronor. Även här kan vi med tydlighet se att kommunen är det riktigt stora vinnaren med årliga vinster som pendlar i intervallet 400.000 till 600.000 kronor

Tabell 6; förväntat socioekonomiskt bokslut för år 1-till och med år 5 till följd av samarbetet K2 & ICA – resultatet av att fem personer kommit in i arbetslivet

Resultaträkning						
Summa	1	2	3	4	5	6+
ICA	-166 040	0	0	0	0	0
Arbetsförmedling	-404 960	50 000	40 000	35 000	30 000	30 000
Försäkringskassa	60 000	60 000	48 000	42 000	36 000	36 000
Kommun	434 447	634 078	507 262	443 854	380 447	380 447
Landsting	105 000	105 000	84 000	73 500	63 000	63 000
Rättsväsende	15 000	15 000	12 000	10 500	9 000	9 000
Övriga	-353 892	0	0	0	0	0
Summa aktörer	-310 446	864 078	691 262	604 854	518 447	518 447
Produktionsvärde	608 160	760 200	608 160	532 140	456 120	456 120
Summa	297 715	1 624 278	1 299 422	1 136 994	974 567	974 567

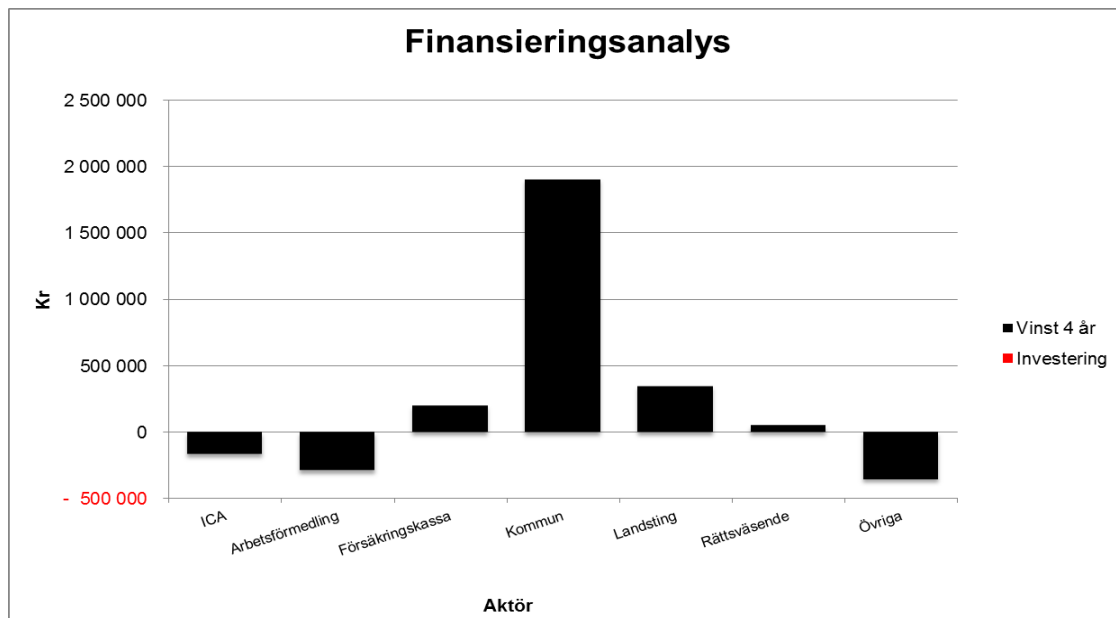
4.7 Social investeringskalkyl och balansräkning – den förväntade framtida utanförskapsskulden

Vi har nu studerat den ettåriga socioekonomiska resultaträkningen och de förväntade resultaten på fem års sikt av detta arbete. Låt oss nu anlägga ett investerings- och balansräkningsperspektiv på frågan. Insatsen man gör med denna grupp handlar om en social investering på cirka 1 miljon kronor med syfte att reducera risken för fortsatt arbetslöshet och fortsatt utanförskap. Man skulle kunna säga att man vill reducera risken för en framtida välfärdsskuld eller socialtjänstskuld för denna grupp, en skuld som dyker upp i samhällets balansräkning för utanförskap. Det handlar om förväntade framtida kostnaden för försörjning, olika insatser och förlorad produktion.

I diagrammet nedan har vi analyserat de förväntade effekterna av insatsen i en ur politiskt perspektiv meningsfull tidshorisont – en mandatperiod (d.v.s. fyra år). Vi ser då att under denna period uppgår den ackumulerade kommunala nettovinsten av denna insats till drygt 1.9 Mkr.

Vi ser också att även ur detta tidsperspektiv utgör arbetsförmedlingen och ESF nettoförlorare – en följd av deras initiala sociala investering i löner under PIL-tiden. Vi kan här se en tydlig resursomfördelning från ESF och staten till kommunen och som varit en förutsättning för den stora kommunala nettovinsten.

Diagram 2; förväntat ackumulerat socioekonomiskt resultat för år 1-till år 4 till följd av samarbetet K2 & ICA – resultatet av att fem personer kommit in i arbetslivet, fördelat på olika aktörer

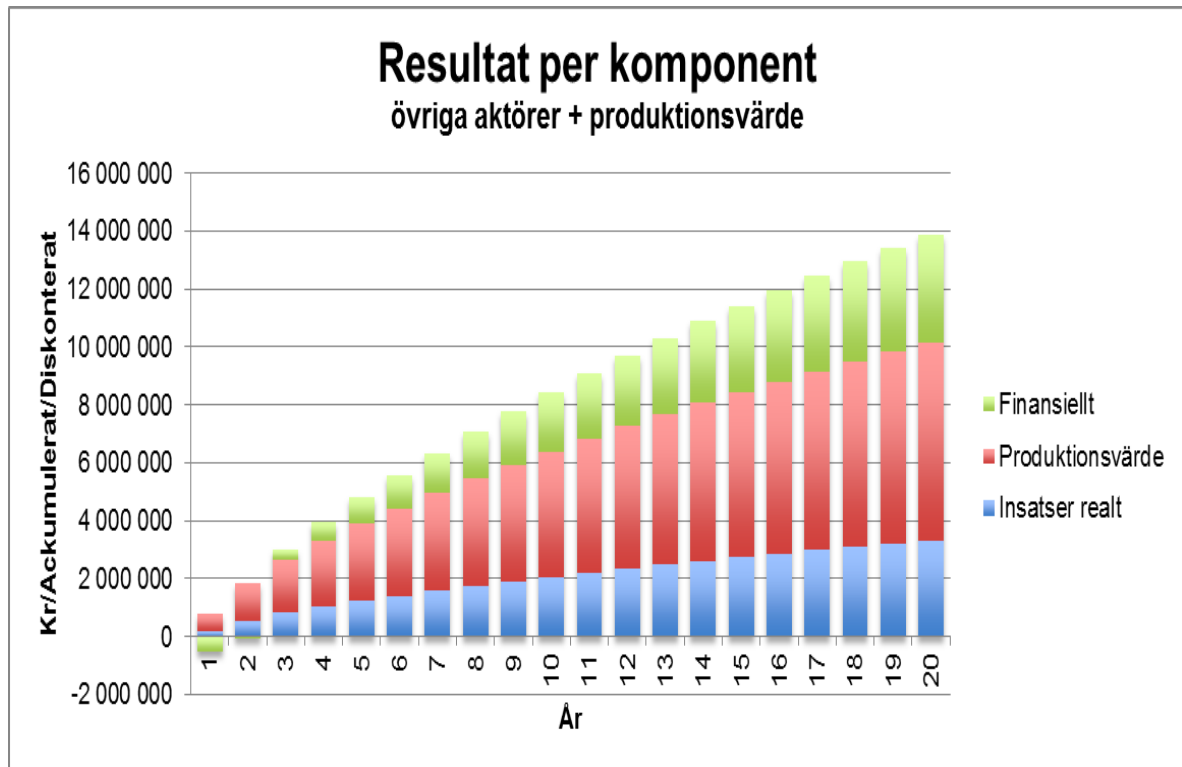
Samma kalkyl redovisas i tabellen nedan där vi också inkluderat de produktionsvärden som uppstår under mandatperiod. Vi ser då att den totala avkastningen på just denna insats uppgår till cirka 4 Mkr vilket kan relateras till den ursprungliga investeringskostnaden på cirka 1.181.000. Detta ger på fyra år en avkastning på cirka 3.3 gånger pengar eller en årlig avkastning på drygt 80%

Tabell 7; förväntat ackumulerat socioekonomiskt resultat för år 1-till år 4 till följd av samarbetet K2 & ICA – resultatet av att fem personer kommit in i arbetslivet, fördelat på olika aktörer och inklusive produktionsvärde

	Investering	Vinst 4 år
ICA	0	-166 040
Arbetsförmedling	0	-288 786
Försäkringskassa	0	199 409
Kommun	0	1 907 713
Landsting	0	348 965
Rättsväsende	0	49 852
Övriga	0	-353 892
produktionsvärde		2 283 144
Summa		3 980 366

Personerna i den aktuella gruppen har i genomsnitt minst 20 år kvar innan de ska lämna arbetslivet. Därför kan de långsiktiga effekterna av insatsen (med alla de försiktighetsantaganden, bland annat om avklingande effekter, vi gjort) vara intressant. Vi ser då att med denna tidshorisont är nettovinsten av insatsen nästan 14 Mkr.

Diagram 3; ackumulerade effekter på 20 års sikt till följd av samarbetet mellan K2 och ICA då fem personer kommer in i arbete

Samma kalkyl finns redovisad i tabellen nedan. Vi ser då att den samlade kommunala vinsten av detta projekt är cirka 5.8 Mkr. Men vi ser också att arbetsförmedlingen och ESF utgör projektets ekonomiska förlorare.

Vi kan då se att en verksamhet som denna leder till betydande omfördelningseffekter av samhällsresurser. För det första sker en omfattande **omfördelning mellan olika aktörer** – arbetsförmedlingen är i denna menings förlorare (eller snarare den aktör som står för den största investeringskostnaden i form av olika arbetsmarknadspolitiska stödåtgärder) medan kommunen är den största vinnaren. Faktum är att arbetsförmedlingens finansiella kostnad i form av olika lönesubventioner är storleksordningen 25 % av kommunens reducerade kostnader för försörjningsstöd under de kommande tio åren. För det andra sker en **omfördelning över tid** – man tar tidigt en investeringskostnad bland annat i form av olika former av lönesubventioner (PIL-anställningen) – för att senare plocka hem en stor vinst. För det tredje sker det **en omfördelning mellan reala och finansiella kostnader**. Man tar en finansiell kostnad (cirka 1 Mkr netto) som leder till stora reala besparingar (mer än 8 Mkr).

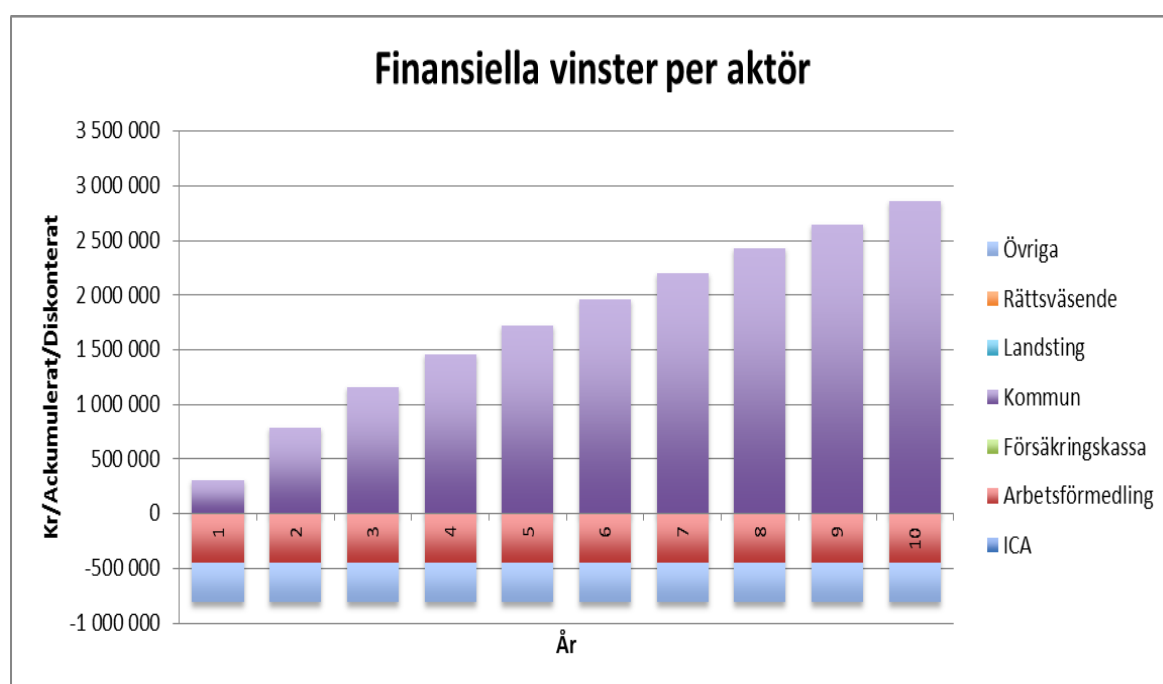
Tabell 8; ackumulerade effekter på 20 års sikt till följd av samarbetet mellan K2 och ICA då fem personer kommer in i arbete – fördelat på aktörer och olika tidpunkter

Summa	1	2	3	4	5	10	20
ICA	-166 040	-166 040	-166 040	-166 040	-166 040	-166 040	-166 040
Arbetsförmedling	-404 960	-356 883	-319 901	-288 786	-263 142	-148 979	21 979
Försäkringskassa	60 000	117 692	162 071	199 409	230 182	367 178	572 327
Kommun	434 447	1 044 136	1 513 129	1 907 713	2 232 921	3 680 686	5 848 701
Landsting	105 000	205 962	283 624	348 965	402 818	642 561	1 001 573
Rättsväsende	15 000	29 423	40 518	49 852	57 545	91 794	143 082
Övriga	-353 892	-353 892	-353 892	-353 892	-353 892	-353 892	-353 892
Produktionsvärde	584 769	1 287 617	1 828 269	2 283 144	2 658 042	4 327 018	6 826 296

4.8 Kommunens finansiella effekter

Eftersom kommunen är huvudman för projekt K2 och för en kommun är det alltid intressant hur en arbetsmarknadspolitisk insats påverkar kostnaderna för försörjningsstöd idag och i framtiden har vi tittat på hur dessa effekter ser ut på lång sikt. I diagrammet nedan ser vi att på tio års sikt blir de finansiella vinsterna för kommunen i form av uteblivet ekonomiskt bistånd cirka 2.800.000 kronor (skatteeffekter är då inte medräknade) och på 20 års sikt uppgår denna vinst till cirka 5,6 Mkr

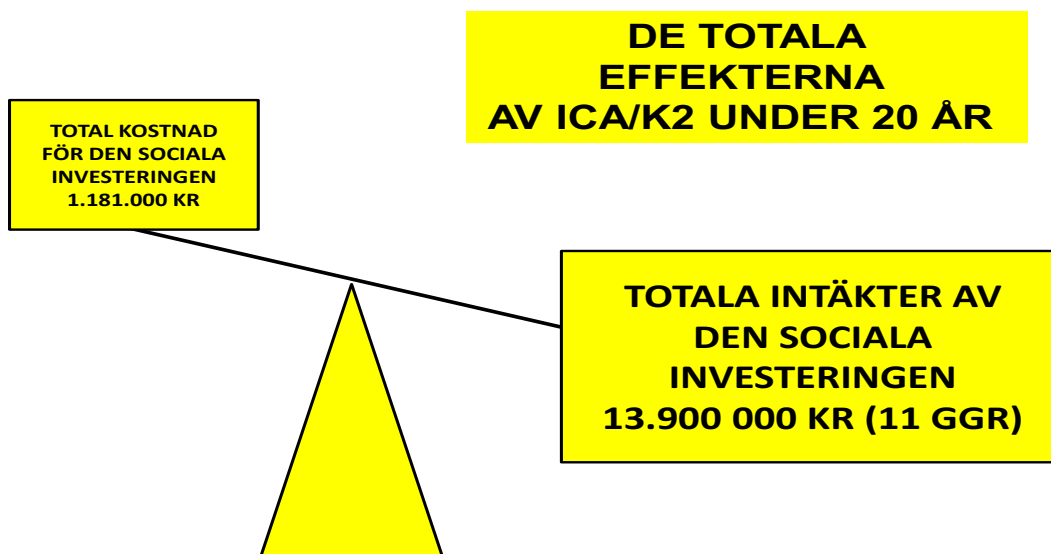
Diagram 4; kommunens ackumulerade finansiella vinst på 10 års sikt till följd av samarbetet mellan K2 och ICA då fem personer kommer in i arbete

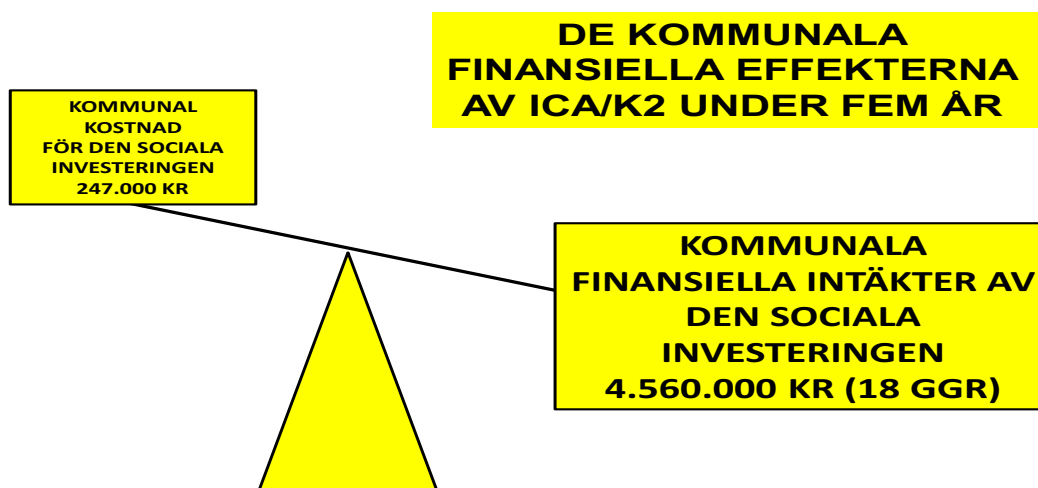
4.9 Den socioekonomiska gungbrädan

Om man ska summera de ekonomiska effekterna av samverkansarbetet mellan K2 och ICA i extremt kortfattad form kan man göra det med hjälp av två gungbrädor. På gungbrädans vänstra del ser vi investeringskostnaden för insatsen och i dess högra del de uppskattade långsiktiga effekterna.

Sett ur ett totalt samhällsperspektiv har denna insats kostar strax under 1.2 Mkr. Den långsiktiga vinsten uppgår till nästan 14 Mkr. Avkastningen har alltså varit 11 gånger pengarna. En tämligen bra affär för samhället

Men detta är en ännu bättre affär för kommunen. I figuren nedan ser vi att den kommunala investeringskostnaden på mindre än 250.000 kronor gett en ren finansiell avkastning (i form av minskade kommunala utgifter) på drygt 4.5 Mkr eller cirka 18 gånger pengarna. Ett avkastningstal som många riskkapitalister knappt kan drömma om. Den totala förväntade kommunala vinsten för 20 års perioden uppgår till 5.848.000 kr eller mer än 23 gånger pengarna.

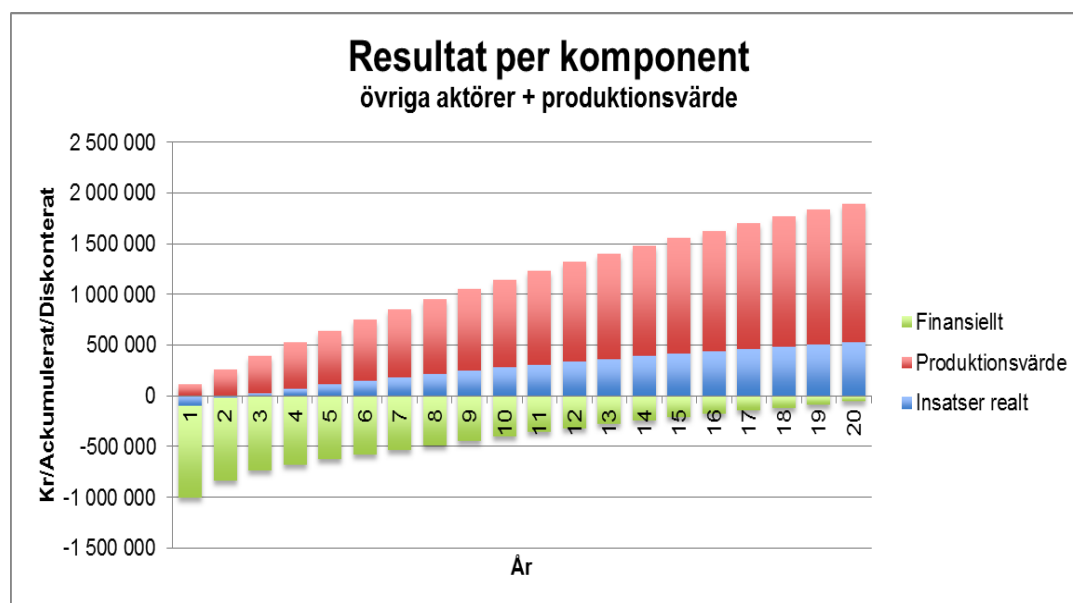

4.10 Känslighetsanalys – vi klarar bara en

De resultat vi redovisar ovan bygger på den fem personer som efter PIL-anställningen gått vidare in i arbetslivet. Så ser situationen ut idag då den här rapporten skrivs. Men om det inte håller på sikt? Om de flesta av dessa fem återfallet i arbetslöshet tämligen omgående, vad händer då?

I diagrammet nedan redovisar vi de långsiktiga effekterna om endast en av de som deltagit i projektet stannar kvar i arbetslivet. Vi ser då att vinsten av detta uppgår till strax under 2 Mkr

Diagram 5; ackumulerade effekter på 20 års sikt till följd av samarbetet mellan K2 och ICA om endast en person långvarigt kommer in i arbete

I tabellen nedan återfinnes samma kalkyl. Vi ser då att trots detta pessimistiska antagande går passerar projektet i stort sett break even efter en mandatperiod (4 år). Även i detta fall är kommunen den stora vinnaren med en nettovinst för tjuugoårsperioden på cirka 1 Mkr. Kommunen går även i detta fall med vinst, redan år 2. Det handlar främst om att projektets sociala investeringskostnad främst tas av arbetsförmedlingen och ESF och att kommunen slipper framtida kostnader för försörjning och andra kommunala insatser.

Tabell 9; ackumulerade effekter på 20 års sikt till följd av samarbetet mellan K2 och ICA om endast en person långvarigt kommer in i arbete

	1	2	3	4	5	10	20
Realt aktör	-93 040	-22 848	31 146	76 574	114 015	280 693	530 292
Produktionsvärde	116 954	257 523	365 654	456 629	531 608	865 404	1 365 259
Finansiellt	-908 668	-812 691	-738 863	-676 748	-625 554	-397 650	-56 364
Summa	-884 754	-578 015	-342 063	-143 545	20 068	748 447	1 839 187

5. SLUTSATSER OCH REFLEKTIONER

Utanförskapet är omfattande i Sverige och det växer. Både bland unga som misslyckas först i skolan och därefter i arbetslivet och bland invandrare som mycket sent eller kanske aldrig lyckas ta sig in på den svenska arbetsmarknaden. Detta är förknippat med stort mänskligt lidande och betydande ekonomiska kostnader.

I denna rapport har vi visat både hur stora dessa kostnader är och att det faktiskt går att sätta ett mått på dem. Därmed kan man också visa vad det är värt att reducera tiden i utanförskap för olika grupper av människor.

Vi har här sett hur man i projektet K2 i nära samarbete med ICA Maxi lyckats med detta och nått framgång både rent mänskligt och dessutom i ekonomisk mening gjort detta till en utomordentligt lönsam affär

Det har handlat om en grupp på cirka tio personer som med stöd av olika insatser från K2 gjorts "job ready" eller på mer konventionell byråkratsvenska "blivit anställningsbara". Det handlar om att skapa vilja (motivationsspåret), få hjälp att orientera sig i våra olika samhällssystem (vägledningsspåret) och att skaffa sig kunskaper och färdigheter som krävs i arbetslivet (kompetensspåret). Detta har gjorts i nära samspel mellan K2 och ICA Maxi. Därefter har dessa personer med medel från K2 anställts på och arbetat på ICA under en sexmånadersperiod.

Lönekostnaden för detta har uppgått till drygt 1 Mkr, varav ESF stått för 45%, arbetsförmedlingen 35% och kommunen 20%. Till detta kommer ytterligare utbildningskostnader på cirka 200.000 kronor. Totalt utgör investeringskostnaden för denna insats knappt 1,2 Mkr. Effekterna av detta är att fem personer efter projekttiden kommit in i arbetslivet. Är då detta en bra eller dålig affär?

Svaret beror på dels ur vems perspektiv man ställer frågan och dels vilken tidshorisont man har. Insatsen som gjorts kring målgruppen kan ju ses som en kortsiktig och övergående social investering med en tydlig investeringskostnad som följd. Intäkterna kommer att löpa under lång tid framöver, där varje år i arbetslivet ur detta perspektiv är ett vinstår. Intäkterna består dels av ökade samhällsintäkter (det s.k. BNP-bidraget) och dels minskade samhällskostnader (för försörjning och andra offentliga insatser)

Ser vi det här enbart som ett kommunalt beslutsproblem kan man se att den kommunala investeringskostnaden för att göra dessa personer Job ready uppgår till cirka 247.000 kronor och att de kommunala intäkterna under en femårsperiod uppgår till cirka 3 Mkr eller mer än tio gånger pengarna.

Om vi vidgar perspektivet till hela samhället men har ett ettårsperspektiv på denna investering kan vi se att trots utomordentligt stora investeringskostnader i form av 100% lönesubventioner under en sexmånadersperiod uppstår en samhällsvinst på nästan 300.000 kronor. Men inbyggt i detta ligger en omfördelning av resurser där, lite förenklat kommunen är en storvinnare och arbetsförmedlingen samt ESF är förlorare (en effekt av de olika lönesubventionerna)

Om vi nu förlänger samhällsperspektivet till fyra år – en politisk mandatperiod – ser vi att samhällsvinsten under denna period uppgår till cirka 4 Mkr varav kommunen är den stora vinnaren med en vinst på cirka 2 Mkr och att arbetsförmedlingen och ESF fortfarande i detta tidsperspektiv är förlorare – de är de två aktörer som tar den stora investeringskostnaden för att få in människor i arbetslivet utan att erhålla någon ekonomisk vinst av detta. Denna vinst tillfaller (rätteligen) andra aktörer – främst kommunen.

Förlänger vi tidshorisonten ytterligare och anlägger ett tjugoårsperspektiv (de som ingår i projektet har 25 år kvar till förväntad ålderspension) blir den samlade vinsten knappt 14 Mkr varav den kommunala delen utgör knappt 6 Mkr

Vi kan då ställa den ursprungliga investeringskostnaden för att uppnå detta (cirka 1.2 Mkr) mot den långsiktiga vinsten (13.9 Mkr) och ser att ur ett samhällsperspektiv får man i ett tjugoårsperspektiv tillbaka cirka 11 gånger pengar. Ser vi detta strikt ur ett kommunalt perspektiv genererar en investering på 247.000 kronor på tjugo år en avkastning på cirka 4.560.000 kronor eller 18 gånger pengarna. En hyggligt god affär

En avgörande orsak till framgången i denna insats har varit det mycket nära samarbetet mellan företaget ICA och projektet K2 och i all synnerhet ett par enskilda nyckelpersoner – personalchefen Sandra på ICA och handläggaren Ulla-Britt på K2. Ett samarbete som gjort att de kompetens- och motivationshöjande insatser man gjort mot målgruppen har haft utomordentlig hög träffsäkerhet.

Detta mycket nära samarbete är något som med säkerhet går att översätta till andra sammahang och miljöer, inte minst inom ICA gruppen Ett samarbete med flera vinnare; företaget, kommunen och inte minst samhället

6. BILAGA; DET SOCIOEKONOMISKA PERSPEKTIVET

6.1 Varför behövs socioekonomiska bokslut?

6.1.1 Introduktion

Företag och andra organisationer såsom den offentliga sektorn är skyldiga att upprätta någon form av ekonomisk redovisning som beskriver de intäkter och kostnader man haft under ett år samt den eventuella vinst som uppstått. Denna skyldighet är bl.a. reglerad i bokföringslagen. För vissa företagsformer t.ex. aktiebolag vars spelregler regleras i aktiebolagslagen, är kraven mer strikta än för andra.

Syftet med redovisningen är tvåfaldig. Det interna syftet är att ge stöd för företagsledningen att planera och leda verksamheten. Det externa syftet är att ge olika intressenter möjlighet att få inblick i och värdera företaget. Myndigheter för att se om företagen uppfyller sina olika förpliktelser t.ex. att betala skatt. Kunder, leverantörer och anställda för att bedöma företagets stabilitet och utvecklingsförmåga. Finansiärer för att bedöma kreditvärdighet etc. Man skulle kunna säga att redovisningens roll är att förse intressenterna i och kring ett företag eller en offentlig organisation med en kompass eller en mental karta med vars hjälp det kan analyseras och beslut fattas.

6.1.2 Teorin om externa effekter

Redovisningen uppträder som verksamhetsberättelser, revisionsberättelser, resultat- och balansräkningar etc. Den bygger på att all väsentlig information kring företaget går att fånga via dess finansiella och monetära transaktioner. Detta är emellertid inte alltid fallet. Det finns ett stort antal effekter som inte låter sig fångas i den traditionella bokföringen. Inom ekonomisk teori kallar man en del av dem **externa effekter**.

Förekomsten av sådana effekter leder till att informationen om företaget blir missvisande. Man får helt enkelt inte underlag för att fatta korrekta beslut. Om företaget skapar negativa externa effekter överskattas företagets värde. Luftföroreningar, buller eller företag som förgiftar vattendrag är sådana externa effekter inom miljöområdet. Utbrändhet, sjukskrivning och arbetsskador är sådana effekter inom det sociala området. Om företaget skapar positiva externa effekter (förbättrad hälsa, minskad vårdkonsumtion, ren luft etc.) underskattas företagets värde.

Externa effekter handlar alltså om utnyttjande av resurser eller skapande av värde för någon, utan att det förekommer några marknadstransaktioner. Om det inte förekommer någon transaktion så kommer kostnaden eller intäkten inte heller att dyka upp som en kostnad eller en intäkt för någon person eller företag – de internaliseras inte utan förblir externa för aktörerna. **Externa effekter går således förbi prismekanismen.** Om inte priserna innehåller korrekt information så fungerar inte en konkurrens ekonomi – signalerna till konsument/producent blir perverterade.

Det vanligaste exemplet på externa effekter är miljöförstöring av olika slag. Eftersom miljön inte är prissatt på en marknad och äganderätten är svårdefinierad, så utnyttjas miljön som en gratis produktionsfaktor. Detta kallas en negativ extern effekt. Om man gör en samhällsekonomisk värdering av en produktionsprocess som innebär negativa externa effekter så skall de företagsekonomiska produktionskostnaderna justeras uppåt för att ta hänsyn till detta. Då försöker producenten föra dessa ökade kostnader vidare till konsumenten. Konsumenten kan välja att betala mer för produkten eller, om möjlighet finns, välja en annan produkt.

Externa effekter kan också vara positiva. Ett exempel kan vara jordbrukaren som håller landskap öppna genom att producera spannmål, kött eller mjölk. De öppna landskapen konsumeras av alla som åker förbi, men ingen betalar för utsikten. Det kan också vara en grannskapskommitté som tar hand om trädgårdsskötseln i ett bostadsområde som därigenom bidrar till stabiliteten i området och till bättre sociala relationer och minskad förstörelse och vandalism.

6.1.3 Det socioekonomiska bokslutet som en metod att internalisera externa effekter

Kostnader och intäkter kring utanförskap och rehabilitering har ofta inslag av externa effekter. I den samhällsekonomiska kalkylen så innebär en framgångsrik rehabilitering av en person att denne kommer att skapa intäkter och reducera kostnader som annars inte skulle uppstått. Man kan säga att dessa minskade kostnader och ökade intäkter (som inte syns i den traditionella redovisningen) är en positiv extern effekt av en framgångsrik rehabilitering. Dessa positiva externa effekter dyker varken upp i bokslutet för rehabiliteringsaktören eller är särskilt uppenbara för kommun, försäkringskassa, landsting eller försäkringsbolag. Dessa positiva externa effekter i form av mindre vårdbehov, minskade försörjningsbehov etc. är sällan lätta att för den enskilde beslutsfattaren härleda just till rehabiliteringsaktörens verksamhet.

Kartläggning och värdering av externa effekter är en vanlig orsak till att göra samhällsekonomiska kalkyler. I praktiken hjälper man marknaden på traven genom att räkna på hur felaktig eller beskuren information om kostnader och intäkter skall justeras så att alla aktörer skall kunna fatta vettigare beslut.

6.2 Grundidé - Att vidga den traditionella bokföringen

Under de senaste decennierna har det utvecklats olika former av vidgade bokslutsmodeller där man försökt fånga in dessa förlorade effektmått. Exempel på sådan bokslut är: hållbarhetsredovisningar, miljöbokslut, personalekonomiska bokslut och hälsobokslut. I detta arbete kan man identifiera några gemensamma drag:

- * man strävar efter en **regelbundenhet** med samma **periodicitet som ordinarie bokslut** vilket ger en möjlighet till kontinuerlig fördjupning av kunskaper och metodik men också möjlighet att skapa tidserier.
- * de bygger på att man försöker identifiera de olika områden inom vilka företaget/organisationen har en påverkan på världen. På så sätt försöker man **omdefiniera företagets gränssnitt** mot omvärlden eller **införliva parametrar i redovisningen** som annars uteblir (t.ex. antal sjukdagar per anställd).

- * man kvantifierar och försöker på olika sätt hitta mått för **företagets påverkan** på de externa variablerna i förhållande till den ekonomiska verksamheten (t.ex. utsläppta ton kväveoxid per miljon kronor i omsättning).
- * man försöker på olika sätt **internalisera effekterna** på ett bokföringsmässigt acceptabelt vis i redovisningen och redovisa dem sammanhängande med den ekonomiska bokföringen.
- * i vissa fall strävar man efter att **monetarisera de externa effekterna** så att direkt jämförbarhet med det ekonomiska resultatet erhålls.

6.3 Vår preliminära definition av socioekonomiskt bokslut

Det vi här kommer att göra att visa på ett av många olika sätt att internalisera effekterna av aktiva rehabiliteringsprocesser och minskat utanförskap till följd av det gemensamma agerandet i ett rehabiliteringsprojekt och ett privat företag, i detta fall ICA Maxi i Geneta. Då vi gör detta kallar vi det för socioekonomiskt bokslut. Med socioekonomiskt bokslut menar vi här:

- * ett bokslut som **utgår från företagets ordinarie bokslut** såsom det definieras i bokföringslagen. Det omfattar i första hand företagets resultaträkning, dvs. intäkter minus kostnader.
- * detta bokslut kompletteras genom att för företaget **betydelsefulla externa effekter identifieras, kvantifieras och värderas** (monetariseras). I detta fall effekter av ett aktivt rehabiliteringsarbete.
- * dessa monetariserade externa effekter bakas samman till **ett eller flera kostnadsställen i företagets socio-ekonomiska resultaträkning.**
- * resultatet kan redovisas **tillsammans med företagets övriga årsredovisning.**

Det socioekonomiska bokslutet kan bestå av fyra delar;

- * En **resultaträkning** som på årsbasis internaliserar de externa effekter som uppstår till följd av målgruppens utanförskap samt värdet av att dessa reduceras eller försvinner till följd av framgångsrik rehabilitering.
- * En **socioekonomisk investeringsanalys** som gör rimliga prognosticerade framskrivningar av dessa effekter på längre sikt.
- * En **socioekonomisk finansieringsanalys** som värderar hur olika aktörer finansierar rehabiliteringsprocessen och vilken avkastning denna finansiering kan tänkas ge. Man analyserar också i den mån det finns vinnare och förlorare i processen.
- * En **nyckeltalsanalys** där man ställer olika intressanta intäkts- och kostnadsrelationer mot varandra främst skillnaden mellan det snäva företagsperspektivet och det bredare samhällsperspektivet.

6.4 Några bärande principer

Vi har gjort denna typ av kalkyler i 30 år. Under den tiden har vi etablerat ett antal bärande principer för vårt arbete. Den första av dessa är att **alltid ligga i underkant i våra**

beräkningar – försiktighetsprincipen. Den innebär att vi ligger i underkant då vi beräknar utanförskapets kostnader och vi underskattar effekterna av en preventiv eller rehabiliterande insats.

Den andra principen är att **ta bort sådant som i och för sig kanske är viktigt men som kan vara diskutabelt eller svårt att mäta i kalkylen.** Vi tar sällan med generations- eller indirekta familjeeffekter som i regel är en stor del i utanförskapets kostnader. De är ofta för svåra och för diffusa att mäta. Fenomen som otrygghet, lidande, för tidig död och effekter av prostitution och psykisk misshandel avstår vi i regel från att ha med. Det stöter på både etiska och praktiska svårigheter att ha med denna typ av effekter i en kalkyl. Likaså avstår vi i regel från att ha med fenomen som väktare i butiker, svinn, säkerhetsdörrar i lägenheter eller larmsystem som privatpersoner skaffar för att skydda sig från inbrott även om detta är något enklare att mäta.

En tredje viktig princip är att förse våra analyser med en **känslighetsdel – en riskkalkyl** – kring en insats eftersom osäkerheten kring effekterna av olika insatser är så stor. Vad händer om vi bara är hälften så bra? Vad händer om det blir ett katastrofresultat? Detta är ett sätt att undvika fällan att överdriva positiva effekter av en insats.

Man kan också vända på steken och ställa frågan: Hur bra måste vi vara för att detta ska gå ihop socioekonomiskt? På 5 år, på 20 år eller på längre sikt? En tredje variant är att ställa sig frågan: om vi bara lyckas med en enda av våra klienter/deltagare – vilka socioekonomiska effekter uppstår då? Dessa olika modeller svarar an dels på försiktighetsprincipen men också på **genomskinlighets- eller transparensprincipen.** En läsare ska kunna förstå och kritiskt granska hur vi fått fram våra resultat.

En femte viktig ansats är att vara medveten om att resultaten handlar om **storleksordningar och inte exakta resultat**, oavsett hur ambitiösa vi är. Området är för komplext för att göra anspråk på att ha den exakta sanningen. Det är bättre att ha en bild av storleksordningar kring kostnader och intäkter (och vara medveten om att det är just detta) än att inte ha någon aning alls eller bara gissa och tycka. Vi gör alltså på intet vis några anspråk på att sitta på en Sanning med stort S, inte ens att vi någonsin kommer att komma fram till sanningen. Detta är ett synsätt och en metod för att steg för steg komma något närmare sanningen.

I denne specifika kalkyl räknar vi allt endast på de konkreta effekterna i form av förväntade uteblivna kostnader och tillkommande intäkter för de fem personer som vi vet har arbete. De effekter som uppstått för övriga fem deltagare (och här vet vi att ett antal positiva effekter uppstått) i form av ett närmande mot arbetsmarknaden medräknas över huvudtaget inte i kalkylen

Vi underskattar som en följd av detta, och den ovan redovisade försiktighetsprincipen, i våra kalkyler systematiskt de ekonomiska effekterna av denna samverkan mellan ICA Maxi i Geneta och K2.

REFERENSER & RAPPORTER SOM HAR SIN UTGÅNGSPUNKT I SOCIOEKONOMISK ANALYS

SEE & OFUS

2014-04-10

METODEN

Vi har genomfört olika former av det vi idag kallar socioekonomiska analyser och bokslut i mer än 30 år.

De olika konkreta beräkningsmodeller vi använder oss av bygger på erfarenheter och data vi utvecklat i ett flertal uppdrag, några av dem redovisade nedan. För den som på ett enkelt vis vill ta del av detta rekommenderas ”Handbok till förenklad socioekonomisk analysmodell”, Idéer för livet, 2010. En mer utförlig beskrivning finns i rapporten ”Handbok i socioekonomiska bokslut”, NUTEK, 2008 samt ”Resten av bilden – Socioekonomiska bokslut som en metod att värdera sociala företag”.

UPPDRAGSGIVARE

Vi har haft ett flertal olika uppdragsgivare kring uppdrag med socioekonomiska analyser. Här följer några exempel indelade i tre olika grupper

Statliga uppdragsgivare har varit; socialdepartementet, kriminalvårdsstyrelsen, folkhälsoinstitutet, socialstyrelsen, konsumentverket, Ungdomsstyrelsen, Tillväxtverket, Hjälpmedelsinstitutet

Vi har haft ett 40-tal olika **kommunala uppdragsgivare** såsom Härryda, Ale, Vänersborg, Helsingborg, Malmö, Karlstad, Linköping, Norrköping, Umeå, Nacka, Södertälje

Vi har också haft ett antal **organisationer och sociala företag** som uppdragsgivare bl.a. Sveriges Kommuner och landsting, Attention, Basta, Prima, Telge Hovsjö, Fryshuset, TullKust, ett antal samordningsförbund och regionförbund, Idéer för Livet/Skandia, Europeiska Socialfonden

mer än 30 år har vi genomfört olika former av det vi idag kallar socioekonomiska analyser och bokslut. De olika konkreta beräkningsmodeller vi använder bygger på erfarenheter och data vi utvecklat i ett flertal uppdrag, några av dem redovisade nedan. För den som på ett enkelt vis vill ta del av dessa rekommenderas ”Handbok till förenklad socioekonomisk analysmodell”, Idéer för livet, 2010. En mer utförlig beskrivning finns i rapporten ”Handbok i socioekonomiska bokslut”, NUTEK, 2008 samt ”Resten av bilden – Socioekonomiska bokslut som en metod att värdera sociala företag”.

7. RAPPORTER

Nedan anges några av de studier vi genomfört som har beröring med detta arbetsområde. De flesta av dem finns tillgängliga på våra hemsidor www.ofus.nu, www.seeab.se samt www.socioekonomi.se och går utmärkt att ladda ner. Några av dem finns dessutom tillgängliga på engelska.

Lundmark & Nilsson, Utvärdering av ADHD-projektet på Norrtäljeanstalten, OFUS & Kriminalvården, 2010

Lundmark & Nilsson, En skillnad som gör en skillnad – en metodutvärdering och socioekonomisk analys av Mission Possible, OFUS & Fryshuset, 2011

Lundmark & Nilsson, Skuldsättning ur ett socioekonomiskt perspektiv – OFUS & Konsumentverket, 2011

Lundmark & Nilsson, Vänd dem inte ryggen – socioekonomisk analys av destruktiva subkulturer, OFUS & Fryshuset, 2012

Lundmark & Nilsson, Telge Hovsjö & Manpower Telge Jobstart – en socioekonomisk analys av två annorlunda grepp kring långtidsarbetslösheten, OFUS & Telge, 2012

Lundmark & Nilsson, Det omöjliga tar bara något längre tid – Hovsjösatsningen ur ett process- och socioekonomiskt perspektiv, OFUS & Telge, 2012

Lundmark & Nilsson, Att gå bredvid, utvärdering av Tierpsmodellen ur ett samverkansperspektiv och ett socioekonomiskt perspektiv, OFUS & Tierps Kommun, 2012

Lundmark & Nilsson, Att bygga relationer med respekt, utvärdering av Stigmodellen för rehabilitering ur ett samverkansperspektiv och ett socioekonomiskt perspektiv, OFUS & Heby Kommun, 2013

Lundmark & Nilsson, Att inkludera, utvärdering av United Actionmodellen för rehabilitering ur ett samverkansperspektiv och ett socioekonomiskt perspektiv, OFUS & Heby Kommun, 2013

Lundmark & Nilsson, ADHD ur ett socioekonomiskt perspektiv, Socialmedicinsk tidskrift, 2013

Lundmark & Nilsson, Ensam är inte stark – om att lyckas i ett samverkansarbete, 2013, OFUS & Samordningsförbundet i Uppsala

Lundmark & Nilsson, Tretton teser och några utmaningar om utanförskap, OFUS & K2/Södertälje Kommun 2014

Lundmark & Nilsson, Handlaren mitt i byn – en socioekonomisk analys av satsningen på långtidsarbetslösa vid ICA Maxi i Geneta Södertälje, OFUS & ICA, 2014

Lundmark, Nilsson & Wadeskog, OFUS, 1997, Sara Söderberg, en studie om samverkan och samhällsekonomi kring personer med ryggont.

Lundmark, Nilsson & Wadeskog, OFUS, 2000, Eva-Britt Larsson – en person med psykosociala arbetshinder.

Lundmark, Nilsson & Wadeskog, OFUS, 2008, 1+1=3, en analys av samverkan och socioekonomiska effekter av rehab projektet ITOK, SEE, KVS & SLL

Lundmark, Nilsson & Wadeskog, 2012, Intoleransens pris – en socioekonomisk analys av Vit Maktrörelsen i Kungälv och toleransmodellen, OFUS, Teskedsorden, Expo & Kungälv Kommun

Lundmark, Nilsson & Wadeskog, Underytan – Telgekoncernen, ett socioekonomiskt bokslut, OFUS & Telge, 2013

Lundmark, Nilsson & Wadeskog, Teknikstöd i skolan – en socioekonomisk analys av skolmisslyckanden och arbetsmarknaden, OFUS & Hjälpmedelsinstitutet, 2013

Lundmark, Nilsson & Wadeskog, Att göra det osynliga synligt – ett socioekonomiskt bokslut för Fryshuset, s verksamhet 2013, OFUS, SEE, Krut & Fryshuset, 2014

Lundmark, Nilsson & Wadeskog, Vågar till arbete – en socioekonomisk analys av unga, skolmisslyckanden och arbetsmarknaden, OFUS & Hjälpmedelsinstitutet, 2014

Nilsson, 1987, 20 maj 2007, en framtidsstudie av Södertälje Kommun, SEE & Södertälje Kommun

Nilsson, OFUS, 2000, Svempa Johansson, missbrukare eller företagare, en analys av de samhällsekonomiska konsekvenserna av arbetskooperativet Basta.

Nilsson, 2008, Den osynliga lönsamheten - Tullens beslag av heroin och amfetamin ur ett socioekonomiskt perspektiv, SEE.

Nilsson, 2008, Samverkan i Sörmland – en analys av Sörmlands Samordningsförbund - RAR, OFUS & RAR

Nilsson, 2009, Socioekonomisk investeringskalkyl kring ett projekt med en vidgad arbetsmarknad i Jönköpings Län, OFUS & Regionförbundet i Jönköpings Län

Nilsson, 2010, De unga, utanförskapet och arbetsmarknaden, OFUS & Ungdomsstyrelsen

Nilsson, 2010, Helhetssyn och långsiktighet – en socioekonomisk analys av de folkhälsopolitiska målen, OFUS & Folkhälsoinstitutet

Nilsson, 2011, Helhetssyn & långsiktighet – strategier baserade på socioekonomiskt tänkande, SEE & Idéer för Livet/Skandia

Nilsson, 2011, Är du lönsam lille vän, En socioekonomisk analys av unga, skolmisslyckanden och arbetsmarknaden, SEE

Nilsson, 2012, Den ojämnliska välfärden i Malmö ur ett socioekonomiskt perspektiv, OFUS & Malmökommissionen

Nilsson, 2012, Sociala investeringar – från prat till verkstad, OFUS & Idéer för livet

Nilsson, 2012, Och dessa våra minsta – en socioekonomisk analys av Horisont, OFUS & Karlstad Kommun

Nilsson, 2012, Gatumatematik, om unga män på glid och utanförskapets pris i Nacka, OFUS & Nacka Kommun

Nilsson, Svedin & Wadeskog, Ekonomisk effekter i olika former av missbruksbehandling, Stockholms Stad, FoU-byrån & SEE, 1986.

Nilsson & Wadeskog, 1980, SEE & Statens Ungdomsråd, Det blir för dyrt – en studie av missbrukets samhällsekonomiska kostnader.

Nilsson & Wadeskog, 1996, SEE & Nacka kommun, Vårdkedjor, samverkan och ekonomi – fallet stroke och äldre personer.

Nilsson & Wadeskog, 1998, SEE & Södertälje kommun, Vårdkedjor, psykiatrireformen och ekonomin – fallet Södertälje.

Nilsson & Wadeskog, 1999, Socialstyrelsen & SEE, Rutger Engström- missbrukare eller psykiskt sjuk.

Nilsson & Wadeskog, 2003, SEE & Landstinget i Dalarna, Carina Persson, en studie av fetmans samhällsekonomiska konsekvenser.

Nilsson & Wadeskog, 2004, Ett socialt investeringsperspektiv, SEE & Socialstyrelsen.

Nilsson & Wadeskog, 2005, Resten av bilden – Socioekonomiska bokslut som en metod att värdera sociala företag, SEE.

Nilsson & Wadeskog, 2006, Det lönar sig – ekonomisk utvärdering av personligt ombud för psykiskt funktionshindrade, Socialstyrelsen & SEE.

Nilsson & Wadeskog, 2006, Bättre träffbild ger högre effektivitet, ekonomisk utvärdering av PO-reformen i Västmanland, Länsstyrelsen i Västmanland & OFUS.

Nilsson & Wadeskog, 2006, Det sociala företaget och samhället – socioekonomiska bokslut för Basta och VägenUt!, NUTEK & SEE.

Nilsson & Wadeskog, 2007, Billigare och bättre – socioekonomiska bokslut för de sociala arbetskooperativen KOS & Briggen, SEE & Europeiska socialfonden.

Nilsson & Wadeskog, 2007, Skräddarsydd rehabilitering – en lönsam historia. Utvärdering av rehab projektet Gemet i Karlstad, SEE.

Nilsson & Wadeskog, 2008, Utvärdering av rehab projektet Livlinan i Österåker, SEE.

Nilsson & Wadeskog, 2008, Utvärdering av Metadonprogrammet i Stockholm, SEE & MOB.

Nilsson & Wadeskog, 2008, Utvärdering av Subutexbehandling i kombination med psykoterapi i Stockholm, SEE & MOB.

Nilsson & Wadeskog, 2008, Det är bättre att stämma i bäcken än i ån lönsamheten – att värdera de ekonomiska effekterna av tidiga och samordnade insatser kring barn och unga, SEE & Idéer för livet/Skandia.

Nilsson & Wadeskog, 2008, Handbok i socioekonomiska bokslut, SEE & NUTEK.

Nilsson & Wadeskog, 2008, Den osynliga och diffusa rehabiliteringspotentialen - översiktliga socioekonomiska kalkyler kring effekterna av framgångsrik rehabilitering inom ramen för samordningsförbund, SEE & Statskontoret

Nilsson & Wadeskog, 2008, Summan av att ge människor en andra chans – en socioekonomisk analys av Lugna Gatans verksamhet, SEE & Fryshuset

Nilsson & Wadeskog, Focus on the individual, SEE & Idéer för Livet/Skandia, 2009

Nilsson & Wadeskog, 2009, Utvärdering av skolverkets samverkansprojekt, SEE & Skolverket

Nilsson & Wadeskog, De deprimerade unga flickorna – ett socioekonomiskt perspektiv, SEE & Idéer för Livet/Skandia, 2010

Nilsson & Wadeskog, Handbok till en förenklad socioekonomisk analysmodell, SEE & Idéer för Livet/Skandia, 2010

Nilsson & Wadeskog, Gatuvåldets ekonomi, del 1 – individer och förlopp, SEE & Hjärnkraft, 2011

Nilsson & Wadeskog, Simuleringsmodell kring barns och ungas utanförskap samt dess effekter i vuxenlivet, SEE & SKL, 2011

Nilsson & Wadeskog, Utanförskapets ekonomiska sociotoper – socioekonomisk analys på stadsdelsnivå, SEE, 2012

Nilsson & Wadeskog, Gatuvåldets ekonomi, del 2 – effekter på kommun och samhälle - fallet Södertälje, SEE & Hjärnkraft, 2012

Nilsson & Wadeskog, Tillitens värde – den sociala sårbarheten i Dalarna ur ett socioekonomiskt perspektiv, SEE & Länsstyrelsen i Dalarna, 2013

Nilsson & Wadeskog, Ensam är inte stark – en miljonprogramssatsning i Lindängen och det sociala kapitalet, SEE & Malmö Stad, 2013